

Inauguracyjne posiedzenie Rady LKP „Bory Tucholskie” otworzył Ireneusz Jałoz, zastępca dyrektora ds. gospodarki leśnej

Spotkanie RADY LKP w WOZIWODZIE

Inauguracyjne posiedzenie Rady Naukowo-Społecznej Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Tucholskie” kadencji 2018-2022 odbyło się w Nadleśnictwie Woziwoda 6 grudnia 2018 roku. Wybrano nowe Prezydium Rady. Podczas obrad, Rada zaopiniowała nowy „Jednolity Program Gospodarczo-Ochronny” dla LKP oraz założenia do strategii zagospodarowania terenów leśnych zniszczonych przez nawałnicę z sierpnia 2017 roku w nadleśnictwach Tuchola i Woziwoda.

TEKST I ZDJĘCIA: Tadeusz Chrzanowski

Jacek Zadura – przedstawiciel dyrektora generalnego Lasów Państwowych oraz Ireneusz Jałoz – zastępca dyrektora ds. gospodarki leśnej RDLP w Toruniu wręczyli nominacje członkom Rady Naukowo-Społecznej LKP „Bory Tucholskie” na pięcioletnią kadencję obejmującą lata 2018-2022. Wybrano Prezydium Rady; przewodniczącym został Tadeusz Kowalski – burmistrz Tucholi, zastępcą Hanna Szramka – dyrektor Biblioteki Miejskiej w Tucholi i sekretarzem Tadeusz Chrzanowski z RDLP w Toruniu.

JEDNOLITY PROGRAM DLA LKP

Dr Wiesław Cyzman omówił temat aktualizacji „Jednolitego Programu Gospodarczo-Ochronnego dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego Bory Tucholskie”. Zwrócił szczególną uwagę na te elementy Programu, które w nowym Zarządzeniu Dyrektora Generalnego LP (nr 4 z 2018 roku) zostały mocniej podkreślone. Należy do nich przede wszystkim punkt odnoszący się do specjalizacji LKP. Prelegent

wyjaśnił, że dla LKP Bory Tucholskie nie przyjmuje się jednej specjalizacji. Jest ona zróżnicowana dla poszczególnych nadleśnictw. Takie podejście wynika z wieloletnich doświadczeń, dotychczasowych dokonań, osiągnięć i dobrych tradycji, jak również stanowiska reprezentowanego przez kierownictwo RDLP, nadleśniczych, a także opinię Rady Naukowo-Społecznej.

Przykładem specjalizacji przyjętych i potwierdzonych dla nadleśnictw Tuchola i Woziwoda jest edukacja leśna społeczeństwa oraz działalność szkoleniowa i dydaktyczna w odniesieniu do uczniów Technikum Leśnego w Tucholi. O przypisaniu tym nadleśnictwom dodatkowej specjalizacji, określonej jako „wielkoobszarowa odbudowa lasów zniszczonych przez nawałnicę”, zdecydowały dramatyczne wydarzenia z sierpnia 2017 roku znane pod określeniem „klęski stulecia” w polskich lasach. Dotknęła ona dwa spośród pięciu nadleśnictw LKP Bory Tucholskie i to stwarza możliwości działań ponadstandardowych, czy nawet eksperymentalnych

na etapie odnawiania terenów pokłeskowych w nadleśnictwach Tuchola i Woźniwoda.

Dla Nadleśnictwa Osie wiodące specjalizacje to m.in.: zagospodarowanie lasu na potrzeby turystyki i rekreacji oraz integracja działań z zakresu zrównoważonej gospodarki leśnej z aktywnymi metodami ochrony przyrody, np. ochrona ptaków drapieżnych czy ochrona terenów bagiennych i torfowisk. W Nadleśnictwie Dąbrowa jedną z wiodących specjalizacji jest realizowany już projekt Leśnych Gospodarstw Węglowych, a także gospodarka łowiecka oparta na doświadczeniach miejscowego Ośrodka Hodowli Zwierzyny. Ponadto, nadleśnictwo to ma duże doświadczenie i osiągnięcia we wdrażaniu mechanizacji prac leśnych. M.in. z wykorzystaniem maszyn wielooperacyjnych typu harvester i forwarder.

Nadleśnictwo Trzebciny specjalizuje się w wielkoobszarowej odbudowie lasów zniszczonych przez huragan z 2012 roku, w tematach związanych z pochłanianiem CO₂ przez lasy, jak również w edukacji i dydaktyce.

W 2010 roku na terenie Borów Tucholskich powstał Światowy Rezerwat Biosfery. Obejmuje on m.in. obszar Leśnego Kompleksu Promocyjnego. Rezerwat Biosfery jest ważnym elementem promocji regionu. W jego założeniach na pierwszym miejscu stawia się człowieka (Man and Biosphere), który na tym terenie żyje i gospodaruje zasobami przyrody. Jest więc również formą promocji zrównoważonej gospodarki leśnej, która w Borach Tucholskich jest dominującą formą aktywności gospodarczej i ochronnej. W dyskusji, Piotr Mówiński zaznaczył, że istnienie światowego rezerwatu biosfery jest korzystne dla regionu i społeczeństwa. Jednak, co pewien czas komisja międzynarodowa weryfikuje zasadność istnienia rezerwatu i wtedy należy wykazać się działalnością zgodną z założeniami i kryteriami rezerwatu. Ważne jest, aby w tę korzystną opinię o naszym rezerwacie biosfery wpisywały się również Lasy Państwowe.

W prezentowanym przez dr. Wiesława Cyzmana projekcie aktualizacji Jednolitego Programu znalazły się również takie rozdziały jak: Kierunki rozwoju obszarów strategicznych, Opis dotych-

Waldemar Wencel (u góry z prawej) omówił założenia do strategii zagospodarowania terenów kłeskowych w nadleśnictwach

Prezentacja jednego ze sposobów przygotowania gleby pod nasadzenia na terenach pokłeskowych w Leśnictwie Komorza

czas realizowanych ponadstandardowych działań z zakresu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz Działania rozwojowe, w tym badania naukowe i ekspertyzy. Autor aktualizacji podkreślił, że „Jednolity Program” dla LKP skupia się na ponadstandardowych działaniach miejscowych nadleśnictw, w tym tych wybiegających w przyszłość, gdyż jest to jednym z podstawowych zadań Kompleksów Promocyjnych.

SKUTKI NAWAŁNICY Z 2017 ROKU

W kolejnym punkcie posiedzenia Rady, wystąpił Waldemar Wencel, pełnomocnik dyrektora RDLP w Toruniu ds. zagospodarowania terenów kłeskowych. Tematem jego prezentacji były główne założenia do strategii zagospodarowania hodowlano-ochronnego terenów zniszczonych przez nawałnicę z sierpnia 2017 roku na obszarze RDLP w Toruniu, na przykładzie nadleśnictw Tuchola i Woźniwoda (jako że wchodzi one w skład LKP Bory Tucholskie). W swoim wystąpieniu prelegent omówił i zilustrował następujące zagadnienia główne:

- przebieg, skalę i skutki „Kłęski stulecia” z 11 sierpnia 2017 roku w polskich lasach,
- skutki kłęski na terenie nadleśnictw Tuchola i Woźniwoda, wchodzących w skład LKP Bory Tucholskie,
- problemy, z jakimi leśnicy musieli sobie radzić usuwając skutki kłęski (w tym: nowa organizacja i szeroki front pracy, setki wykonawców prac leśnych, zniszczenia dróg, deprecjacja surowca drzewnego, ogromny rozmiar prac dla Służby Leśnej i towarzyszące temu przemęczenie. Brak w polskim prawodawstwie definicji „kłęski przyrodniczej” oznaczający brak potrzebnych udogodnień, ułatwień w likwidacji skutków kłęski i w odbudowie lasów, - problemy z jakimi leśnicy RDLP Toruń będą musieli sobie radzić przy odbudowie lasów: ogromna skala odnowień (blisko 18 tys. ha), a później pielęgnacji, ochrony młodego lasu wobec rozlicznych zagrożeń biotycznych i abiotycznych (wielkie wyzwanie zawodowe i merytoryczne, logistyczne, organizacyjne i finansowe dla Lasów Państwowych, w tym głównie dla załóg nadleśnictw kłeskowych, do których zaliczają się m.in. Tuchola i Woźniwoda).

Prelegent podkreślił, że leśnicy w maksymalnym stopniu korzystają i będą korzystać z siły natury. Do-

tyczy to np. preferowanie naturalnego odnowienia lasu, wszędzie, gdzie to będzie możliwe. Ponadto, położony jest maksymalny nacisk na rozpoznanie siedliskowe terenów do odnowienia i na odbudowę lasów bogatych i zróżnicowanych gatunkowo.

Dyrektor Ireneusz Jałóża zaznaczył, że w likwidację skutków kłęski, jak i odbudowę lasów zaangażowane są w różnym stopniu wszystkie nadleśnictwa RDLP Toruń. Zwrócił uwagę, że dzięki wysoko zaawansowanej technologicznie mechanizacji prac przy pozyskaniu drewna, w krótkim czasie udało się uprzętnąć teren kłęski (blisko 5 mln m sześć. drewna) unikając wypadków przy pracy. Jest wiele wyzwań, które leśnicy muszą podjąć odbudowując lasy, np. zabezpieczenie przeciwpożarowe ogromnego obszaru tysięcy hektarów równowiekowych lasów, które wkrótce powstaną i będą narażone na pożary. Na podkreślenie zasługuje fakt, że sprawna likwidacja skutków ogromnej kłęski stulecia odbywa się w całości na koszt Lasów Państwowych, bez obciążania budżetu państwa. Społeczeństwo zazwyczaj o tym nie wie. Ponadto, panuje społeczne przekonanie, potwierdzone w mediach, że leśnicy już poradzi sobie z kłęską, a tymczasem dla leśników dopiero zaczyna się ten najtrudniejszy, długotrwały i kosztowny okres odbudowy lasów.

Dr Ewa Krasicka-Korczyńska zaznaczyła, że społeczeństwo pozytywnie odbiera prace leśników przy usuwaniu skutków kłęski. Bardzo chętnie włącza się w symboliczną choćby pomoc przy pierwszych nasadzeniach na terenach pokłęskowych. Wiedza społeczna o lasach i gospodarce leśnej w społeczeństwie jest jednak mała. Powinniśmy więcej siły wkładać w działania edukacyjne.

NA TERENIE LEŚNICTWA KOMORZA

Podczas objazdu terenowego gospodarze prezentowali kilka tematów związanych ze skutkami kłęski żywiołowej w Nadleśnictwie Woźniwoda z sierpnia 2017 roku. Na terenie Leśnictwa Komorza zaprezentowano przygotowanie gleby pod odnowienia na powierzchni pohuraganowej, poprzez orkę pługiem LPz z pogłębiaczem i siewnikiem Sobańskiego. Na nieco żyzniejszych siedliskach (BMśw) stosuje się wyprzedzające przygotowanie gleby połączone z siewem nasion gatunków drzew liściastych: lipy, klonu, grabu, dębu a następnie wiosną na tej samej powierzchni ręcznie sadi się sosnę.

Na drugiej, wybranej powierzchni scharakteryzowano rozmiar i lokalizację szkód od wiatru z sierpnia 2017. Leśnictwo Komorza to najbardziej dotknięte nawałnicą leśnictwo w Nadleśnictwie Woźniwoda. W znacznym stopniu zniszczeniu uległy tu drzewostany na powierzchni ponad 500 ha, a łączna miąższość wiatrołomów wyniosła 130 tys. m sześć. Podczas prezentacji zwrócono uwagę na charakterystyczny układ żyzniejszych siedlisk, tworzących ekoton pomiędzy głównym kompleksem Borów Tucholskich a polami uprawnymi. Sytuacja taka powoduje dużą presję ze strony zwierzyny i konieczność ponoszenia przez Lasy Państwowe

znaczących nakładów na zabezpieczenie nowozakładanych upraw leśnych z udziałem gatunków liściastych (głównie dębu).

Na kolejnej pozycji terenowej przedstawiono aktualne, jesienne odnowienia powierzchni pohuraganowej na siedliskach żyznych (LMśw) z wykorzystaniem sadzonek 2-3 letniego dębu szypułkowego. Tu również zwrócono uwagę na konieczność kosztownego zabezpieczania powierzchni leśnych przed szkodami ze strony zwierzyny poprzez groduzenia. Podkreślono konieczność pilnego ograniczenia liczebności miejscowej populacji jelenia. Ponadto dr Piotr Gawęda, kierownik Zespołu Ochrony Lasu z Gdańska omówił spodziewane zagrożenia ze strony szkodników wtórnych i metody ich ograniczania w osłabionych huraganem drzewostanach, zwracając szczególną uwagę na przypaszcza granatka.

Na ostatniej pozycji terenowej w Leśnictwie Komorza, prezentowano temat dróg wykorzystywanych m.in. do transportu drewna pozyskiwanego na terenach kłęskowych. Uczestnicy objazdu oglądali prace końcowe przy modernizacji drogi gminnej z Raciąży do Woźniwody. Na przykładzie końcowego odcinkowego (o długości 1,250 km) remontu tej drogi zaprezentowano współpracę Nadleśnictwa Woźniwoda i Gminy Tuchola w zakresie naprawy i modernizacji dróg zniszczonych głównie przez wywóz drewna z terenów leśnych. W oparciu o podpisane porozumienia z tym samorządem, na prezentowaną drogę, wydatkowano ze środków Nadleśnictwa Woźniwoda 328 562 zł.

Prezentacjom terenowym, przygotowanym przez leśników z Nadleśnictwa Woźniwoda, towarzyszyła ożywiona dyskusja. Członkowie Rady wyrażali uznanie dla szerokiego programu odbudowy lasów i infrastruktury (m.in. drogowej i turystycznej) zniszczonych przez huragan z 2017 roku, bądź w wyniku likwidacji skutków kłęski żywiołowej.

RADA LKP OPINIUJE I DORADZA

W podsumowaniu spotkania, zastępca dyrektora RDLP Ireneusz Jałóża podkreślił duże znaczenie opinii wyrażanych przez członków Rady dla kierownictwa Regionalnej Dyrekcji LP w Toruniu i nadleśnictw skupionych w kompleksie promocyjnym; są one szeroko uwzględniane w planach gospodarczo-ochronnych dotyczących nadleśnictw LKP.

Przypomnijmy. Radę Naukowo-Społeczną Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Tucholskie” powołuje Dyrektor Generalny Lasów Państwowych w składzie proponowanym przez dyrektora Regionalnej Dyrekcji LP w Toruniu. Rada jest organem opiniotwórczo-doradczo-pomocniczym dyrektora RDLP w Toruniu.

Członkowie Rady wyrazili uznanie dla szerokiego programu odbudowy lasów i infrastruktury (m.in. drogowej i turystycznej) zniszczonych przez huragan z 2017 roku